

Vlaams
Parlement

ingediend op **511** (2020-2021) – Nr. 1
23 oktober 2020 (2020-2021)

Verslag van de gedachtewisseling

namens de Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie,
Wetenschap en Innovatie
uitgebracht door Rita Moors

over de aanpak van de coronacrisis
en het relancebeleid

Samenstelling van de Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie, Wetenschap en Innovatie:

Voorzitter: Robrecht Bothuyne.

Vaste leden:

Allessia Claes, Maaïke De Vreese, Andries Gryffroy, Rita Moors, Axel Ronse;
Yves Buysse, Ilse Malfroot, Els Sterckx;
Robrecht Bothuyne, Kurt Vanryckeghem;
Tom Ongena, Maurits Vande Reyde;
Meyrem Almaci, Imade Annouri;
Caroline Gennez.

Plaatsvervangers:

Annick De Ridder, Maarten De Veuster, Philippe Muyters, Elke Sleurs, Tine van der Vloet;
Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Wim Verheyden;
Loes Vandromme;
Steven Coenegrachts, Sihame El Kaouakibi;
Johan Danen, Ann De Martelaer;
Els Robeyns.

Toegevoegde leden:

Jos D'Haese.

INHOUD

I.	Inleidende uiteenzetting	4
1.	Sociaaleconomische situatie	4
2.	Coronabeleid	5
2.1.	Directe crisismaatregelen.....	5
2.2.	Versterken van de kapitaalbasis met een herstelplan.....	6
2.3.	Bijkomende beleidsmaatregelen op het vlak van Werk en Sociale Economie	6
2.4.	Relance naar een economie van de toekomst	8
2.5.	Relancemaatregelen in het arbeidsmarktbeleid	9
3.	Actieplan (harde) brexit	10
4.	Conclusie	10
II.	Bespreking.....	11
1.	Vragen en opmerkingen van de leden	11
2.	Antwoord van de minister	16
2.1.	Economie, Wetenschap en Innovatie	16
2.2.	Werk en Sociale Economie	18
	Gebruikte afkortingen	21

De Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie, Wetenschap en Innovatie hield op 1 oktober 2020 een gedachtewisseling met Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de aanpak van de coronacrisis en het relancebeleid.

I. Inleidende uiteenzetting

Commissievoorzitter *Robrecht Bothuyne* verwijst naar het debat over de Septemberverklaring in de plenaire vergadering van 30 september 2020, waarin er veel aandacht was voor het relancebeleid ([Hand. VI.Parl. 2020-21, nr. 2](#)). Hij verwijst ook naar de eerdere werkzaamheden van de commissie over de coronacrisis en het relancebeleid, die hebben geleid tot de resolutie van 10 juni 2020 over een Vlaams sociaal-economisch relanceplan na de coronacrisis (*Parl.St.* VI.Parl. 2019-20, nr. 352/4).

Ook *Hilde Crevits*, viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, verwijst naar de relancemaatregelen voor Werk, Economie en Innovatie die de Vlaamse Regering heeft voorgesteld in haar Septemberverklaring. Omdat er nog geen budgetten definitief zijn toegewezen, zal de minister in haar toelichting nog geen begrotingscijfers over de relancemaatregelen vermelden.

1. Sociaaleconomische situatie

De minister schetst eerst kort de evolutie van de sociaaleconomische toestand in Vlaanderen en de uitvoering van de crisismaatregelen op het vlak van financiering. De economische ravage die het coronavirus heeft aangericht, is enorm. De minister geeft enkele kengetallen.

Het consumentenvertrouwen is in augustus 2020, na een periode van licht herstel, teruggezakt naar het historisch lage niveau van april 2020. Vooral het vertrouwen in situatie op de arbeidsmarkt situeert zich op een dieptepunt. In september 2020 werd wel al een lichte verbetering vastgesteld.

In 2020 is de Vlaamse economie in een zware recessie beland als gevolg van de coronapandemie en de maatregelen ter bestrijding ervan. Zo zou de Belgische economie in 2020 een negatieve groei kennen van 7,4 procent. Volgens het gehanteerde scenario zou de forse daling van het bbp in 2020 worden gevolgd door een sterk, maar onvolledig herstel in 2021.

Uiteraard had en heeft de coronacrisis ook een zeer grote invloed op de tewerkstelling. Eind augustus 2020 telde Vlaanderen 213.294 niet-werkende werkzoekenden, een stijging met 8,6 procent tegenover augustus 2019.

Gemiddeld daalde de omzet van de Vlaamse bedrijven in het tweede kwartaal van 2020 met meer dan 17 procent tegenover hetzelfde kwartaal in 2019. Daarbij zijn er zeer grote verschillen tussen de sectoren:

- de horeca en vrijetijdsector kenden een omzetsdaling van gemiddeld bijna 60 procent;
- ook de verwerkende nijverheid noteerde een zeer grote terugval, circa 22 procent. Dit is misschien verrassend, maar het toont aan dat het een internationale crisis is, die doorwerkt in de toeleveringsketens. In tweede kwartaal liepen ook de import en export voor Vlaanderen terug, met respectievelijk 25 en 22 procent;
- de sector van ICT en informatie ontspringt de dans en blijft min of meer status quo. Iedereen had meer digitale diensten nodig.

De cijfers van Partena over het aantal gewerkte uren geven een hoopgevend beeld. In de maanden april en mei 2020 was er een daling met respectievelijk 23 procent en 16 procent van het aantal gewerkte uren. Nu is er een daling met 3,7 procent en dat is een grote verbetering. In augustus 2020 waren er zelfs sectoren waarin er meer uren gewerkt werd dan vorig jaar.

Verschillende commissieleden hebben al vragen gesteld over bedrijfssluitingen en faillissementen. Om verschillende redenen komt de crisis voorlopig nog niet tot uiting in de officiële faillissementscijfers. Op basis van enquêtes is er wel een vrij dramatische faillissementsverwachting. De twee sectoren met het grootste faillissementsrisico zijn de horeca (16 procent) en de evenementensector (14 procent). In een normaal jaar kent Vlaanderen ongeveer 4000 tot 5000 faillissementen, maar dat zou nu gevoelig kunnen oplopen.

2. Coronabeleid

De minister geeft cijfers over de genomen maatregelen. De maatregelen zelf werden al herhaaldelijk toegelicht in de commissie.

2.1. Directe crisismaatregelen

Coronapremies via VLAIO

De minister benadrukt het vele werk dat door VLAIO werd verzet in deze moeilijke periode. De minister geeft een opsomming:

- de coronahinderpremie van 4000 euro werd toegekend aan 102.500 bedrijven voor 432 miljoen euro. Daarbij aansluitend werden voor 688 miljoen dagvergoedingen van 160 euro uitgekeerd;
- de coronacompensatiepremie van 3000 euro is goed voor 233 miljoen euro ten behoeve van 77.000 ondernemers met meer dan 60 procent omzetverlies in de periode tot einde april 2020;
- de coronaondersteuningspremie van 2000 euro voor aanhoudende omzetverliezen en beperkte omzet bij heropstart werd uitgekeerd aan meer dan 33.000 bedrijven voor een totaal van 68,2 miljoen euro.

Een van de belangrijkste begunstigde sectoren is de bijzonder zwaar getroffen horeca. Er werd tot op heden in totaal 365,3 miljoen euro steun toegekend aan 27.919 unieke horecabedrijven. Er is overigens nog in extra middelen voorzien voor de sluitingspremies voor dancings en discotheken.

Het Vlaams Beschermingsmechanisme is ingesteld bij de verstrenging van de maatregelen einde juli 2020 en heeft betrekking op omzetverliezen in augustus en september 2020. Deze premie kan vanaf 1 oktober 2020 worden aangevraagd bij VLAIO, maar uiteraard kunnen bedrijven hem maar effectief aanvragen als ze de omzet voor de afgesloten periode kennen.

Recente aanpassingen

Sinds het parlementaire zomerreces werden nog enkele maatregelen aangepast. Zo beslist de Vlaamse Regering op 2 oktober 2020 over een verlenging van de indieningstermijn voor de huurlening van 1 oktober tot 1 december 2020.

Het Vlaams Beschermingsmechanisme loopt tot einde september 2020. De vraag is of in het licht van aanhoudende beperkende maatregelen vanwege de Nationale Veiligheidsraad een verlenging kan worden overwogen. In het bijzonder de eventsector, maar ook de toeristische sector zijn zwaar getroffen en vragen extra steun. Dit dossier moet nog worden onderzocht. De minister wijst ook op de maatregel van de terugvorderbare voorschotten voor evenementen.

2.2. Versterken van de kapitaalbasis met een herstelplan

De Vlaamse Regering lanceerde einde mei 2020 een herstelplan met vier luiken voor het versterken van de kapitaalbasis.

Gigant heeft tot dusver 16 COVID-garanties goedgekeurd voor 288,9 miljoen euro. PMV/z verstrekke 1357 generieke waarborgen voor 204 miljoen euro en 20 crisiswaarborgen voor 4,2 miljoen euro. Op ruim een half jaar tijd is dus ongeveer een half miljard euro aan gewaarborgde kredieten goedgekeurd.

Er zijn 797 aanvragen voor achtergestelde coronaleningen ingediend voor een totaal kredietbedrag van 352,1 miljoen euro. Een derde van de aanvragen komt van start-ups en scale-ups, voor een bedrag van 185 miljoen euro. Ondertussen zijn er 181 aanvragen voor een coronalening goedgekeurd, voor een bedrag van 92,4 miljoen euro. Er zijn nog 276 aanvragen in behandeling, voor een bedrag van 107,1 miljoen euro.

Ongeveer 29 procent van de aanvragen voor coronaleningen zijn niet ontvankelijk. Het gaat dan om ondernemingen in moeilijkheden of ondernemingen die geen kmo zijn of geen financierbare activiteit uitoefenen. Recent kreeg de Vlaamse Regering wel de goedkeuring van de Europese Commissie voor een versoepeling van het criterium 'onderneming in moeilijkheden' voor kleine ondernemingen. Dit moet het mogelijk maken om meer intrinsiek gezonde, maar snelgroeiende kleine bedrijven te helpen.

Het ontwerp van decreet voor de uitbreiding van de Winwinlening werd op 30 september 2020 goedgekeurd in de plenaire vergadering (*Parl.St.* VI.Parl. 2019-20, nr. 447/3). Het ontwerp van decreet betreffende het Vriendenaandeel, dat nauw aansluit op de Winwinlening, werd op 17 juli 2020 een eerste keer principiële goedgekeurd door de Vlaamse Regering. Het is nu in behandeling bij de Raad van State. De minister hoopt dit nog voor het herfstreces bij het parlement te kunnen indienen. (Dit ontwerp van decreet werd op 19 oktober ingediend bij het Vlaams Parlement en ingeschreven als *Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 497/1.)

Het Welvaartsfonds is volgens de minister een moeilijker dossier dan gedacht. Niet alleen is de goedkeuring van de FSMA vereist, maar het moet ook een goed werkend instrument worden. Over het fiscale voordeel loopt nog overleg, ook met de banken.

2.3. Bijkomende beleidsmaatregelen op het vlak van Werk en Sociale Economie

De arbeidsmarkt is zwaar door elkaar geschud. In augustus 2020 waren er 213.294 niet-werkende werkzoekenden in Vlaanderen. Begin oktober 2020 zullen de cijfers van de maand september 2020 beschikbaar zijn.

Werk

De economische gevolgen van de crisis zijn voelbaar op de hele arbeidsmarkt, in alle sectoren, regio's en beroepsgroepen, maar niet overal op dezelfde wijze en in dezelfde mate. Sommige sectoren worden zwaarder getroffen dan andere. Dit leidt dus tot een gedifferentieerd beeld van de arbeidsmarkt. Daarom heeft de Vlaamse Regering ook gedifferentieerde maatregelen genomen. De minister overloopt de belangrijkste recente maatregelen.

De minister verwijst naar de vragen over de activering van niet-beroepsactieven. Bij de start van deze legislatuur kreeg VDAB in haar nieuwe rol als activeringsgisseur de formele opdracht om zo veel mogelijk mensen toe te leiden naar werk,

met als doel de werkzaamheidsgraad te verhogen. Het is geenszins de bedoeling om deze ambitie los te laten.

VDAB werkt daartoe samen met partners. Voor mensen met gezondheidsproblemen is er een samenwerkingsakkoord lopende tussen VDAB en RIZIV, waardoor VDAB ieder jaar een hoger aantal klanten bereikt, er wordt gestreefd naar 5000 trajecten. De minister leest op sociale media nog veel kritische reacties op de pogingen tot re-integratie van langdurig zieken, maar ze benadrukt dat uit een enquête bleek dat vele mensen met een ziekte-uitkering nog willen werken als ze de kans krijgen om aangepast werkt te doen. Er zal worden gewerkt aan een Vlaamse visie op re-integratie van personen met gezondheidsproblemen. Op 22 september 2020 ging een digitaal rondetafelgesprek door. Tijdens dit webinar lanceerde de minister een oproep aan experts en belangenorganisaties om tegen eind 2020 tien concrete acties uit te stippelen die ervoor moeten zorgen dat zieken kunnen worden geholpen om opnieuw aan de slag te gaan.

De samenwerking tussen VDAB, de lokale besturen en OCMW's is de laatste jaren gegroeid. De activeringsinstrumenten tijdelijke werkervaring, wijkwerken en het decreet houdende de werk- en zorgtrajecten hebben daartoe bijgedragen. Ook op meer strategisch vlak groeit de samenwerking tussen VDAB en de lokale besturen. In elke samenwerkingsovereenkomst worden acties uitgewerkt om op lokaal vlak niet-beroepsactieven te bereiken en te activeren.

De derde prioriteit is de activering van neet-jongeren. VDAB zet daarop in door netwerking met jongerenconsulenten en door het uitbouwen van een sterk lokaal verankerd netwerk met actoren uit onderwijs, jeugdwerk- en welzijn.

VDAB zet ook sterk in op verschillende ESF-oproepen die gelanceerd werden in het kader van activering, zoals oproep nr. 457 specifiek voor neet-jongeren en oproep nr. 510 betreffende lokale partnerschappen voor jongeren.

Een van de speerpunten waarop nog verder wordt ingezet, is de uitwisseling van data en gegevens tussen VDAB en RVA, waardoor VDAB een beter zicht krijgt op wie zich in welke situatie bevindt. Het is nu eindelijk mogelijk gemaakt om aan de tijdelijk werklozen een aanbod te doen inzake opleiding of loopbaanbegeleiding. Er is ook een voorbereidend traject opgestart om een deel van de zelfstandigen met een overbruggingskrediet proactief aan te spreken met het oog op loopbaanversterking en opleiding.

Sociale Economie

De minister heeft in september 2020 ook twee extra ondersteunende maatregelen voor de sociale economie genomen.

De eerste is het 'herstelkrediet corona' ten bate van de sociale economie. Begin september 2020 werd een tijdelijk herstelkrediet ingevoerd, dat tot eind 2021 kan worden aangevraagd. Hiermee wil de minister een antwoord bieden aan de eventuele werkkapitaalnoden die bij de sociale-economieondernemingen kunnen ontstaan door de coronacrisis. Maatwerkbedrijven, LDE-organisaties en activiteiten-coöperaties kunnen voortaan een zeer voordelige lening aanvragen, onder nog betere voorwaarden dan tot op heden via het Sociaal Investeringsfonds het geval was. De lening wordt verstrekt door de twee erkende sociale financiers Trividend en Hefboom, die daarvoor samenwerken met het SIFO.

Een tweede maatregel voor de sociale economie is de aanpassingspremie. De Vlaamse Regering heeft op 18 september 2020 beslist een tijdelijke extra premie voor het vierde kwartaal van 2020 toe te kennen aan de maatwerkbedrijven en de maatwerkafdelingen. Concreet gaat het om 1 euro per werknemer per gewerkt

uur, met een maximum van 500 euro per werknemer. In de sociale economie gaat het om werknemers met een zeer kwetsbaar profiel, met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Sommige maatwerkbedrijven, zoals de kringwinkels bijvoorbeeld, hebben het uitstekend gedaan tijdens de crisis. Andere maatwerkbedrijven hebben het zeer moeilijk, bijvoorbeeld omdat ze geen opdrachten meer krijgen van andere bedrijven. De premie moet hen toelaten zich aan te passen aan de nieuwe omstandigheden. Voor deze aanpassingspremie wordt 10 miljoen euro vrijgemaakt.

2.4. Relance naar een economie van de toekomst

De minister verwijst naar het advies dat ze heeft gevraagd aan zes arbeidsmarkt-experten en naar het werk van de economische en maatschappelijke relancecomités. Op 28 september 2020 heeft de Vlaamse Regering dan het relanceplan 'Vlaamse Veerkracht' goedgekeurd.

2.4.1. Algemeen

De Vlaamse Regering voert in de eerste plaats haar regeerakkoord uit. Dat betekent dat er in 2021 een nieuwe opstap van 730 miljoen euro aan nieuw beleid aan de kredieten wordt toegevoegd. Daarbij is er 329 miljoen euro voor de jobbonus (in principe vanaf 1 januari 2021), 30 miljoen euro voor O&O en 15 miljoen euro voor onderzoeksinfrastructuur.

Verder maakt de Vlaamse Regering nieuwe budgetten vrij die een antwoord bieden op de coronacrisis en een aantal andere maatschappelijke uitdagingen. Het gaat dan onder meer over het sociale akkoord in Welzijn (525 miljoen euro) en Onderwijs (250 miljoen euro) en een enveloppe van 100 miljoen euro voor dringende noden in de departementen.

De Vlaamse Regering stelt ook een investeringsprogramma voorop van in totaal 4,3 miljard euro. Dit budget komt terecht in een relanceprovisie bij Financiën en Begroting en wordt buiten de begrotingsdoelstelling gehouden. Het is verdeeld over vijf grote blokken:

- publieke investeringen: 1,5 miljard euro;
- klimaat, duurzaamheid en innovatie: 1,2 miljard euro;
- digitalisering: 800 miljoen euro;
- 'mens en samenleving': 655 miljoen euro;
- brexit: 83 miljoen euro.

Het is nu zaak een aantal relanceacties uit te rollen. De minister gaat eerst in op de maatregelen voor het beleidsdomein EWI.

2.4.2. Economie, Wetenschap en Innovatie

Er wordt 135 miljoen euro extra geïnvesteerd in infrastructuur. Daarin zit 10 miljoen euro voor de renovatie van verouderde bedrijventerreinen en brownfields. De minister denkt ook aan een investeringsfonds van 25 miljoen euro voor het versterken van de handelskernen. De Vlaamse Regering wil resoluut inzetten op onderzoeksinfrastructuur met 100 miljoen euro aan bijkomende investeringsmiddelen.

Innovatie staat centraal in de benadering van de relance. Innovatie is nodig om de Vlaamse bedrijven competitief en productief te houden. Daarvoor is er een budgettaire enveloppe van 515 miljoen euro. Daarin zit ook de recurrente opstap van 28 miljoen euro.

De minister wil een substantiële enveloppe uittrekken voor O&O-projecten van bedrijven. Tijdens de crisis bleek het aantal aanvragen voor innovatieprojecten met

een kwart te stijgen. Het is nu nodig een aantal doorbraken te realiseren. De minister verwijst naar de opstart van de productie van elektrische wagens in Volvo Gent. De innovatie gaat er samen met een groot budget voor de opleiding van nieuwe werknemers.

De minister wil ook investeren in de digitale economie (173 miljoen euro), duurzame en circulaire economie (176 miljoen euro) en een veerkrachtige zorg economie (6 miljoen euro). De minister overloopt deze domeinen.

Eerste domein: extra investeren in digitalisering

Digitale innovatie is nodig voor een versterking van de productiviteit. De minister wil de uitrol versnellen van de verschillende initiatieven in het kader van de digitale beleidsagenda's rond artificiële intelligentie en cybersecurity. Dit moet het mogelijk maken fabrieken en kantoren, maar ook de mobiliteit en landbouw slimmer te organiseren. Er zijn een implementatieprogramma en flankerend beleid nodig om ervoor te zorgen dat alle sectoren en zeker de traditionele kmo's dit oppikken.

De plannen voor een 5G-netwerk in Vlaanderen blijven hoog op de agenda staan. Ook verschillende andere prioriteiten worden uitgewerkt.

Tweede domein: innovatie voor duurzame oplossingen

Wetenschappelijk onderzoek zal de oplossingen aanreiken om de opwarming van het klimaat te keren en de uitputting van natuurlijke rijkdommen te voorkomen. De minister wil daartoe:

- een impulsprogramma bio-economie opzetten;
- investeren in een waterzeker Vlaanderen;
- van Vlaanderen een topregio inzake waterstof maken. Voor Vlaamse cofinanciering van het IPCEI-project inzake waterstof en de vlaggenschipprojecten rond waterstof wordt 125 miljoen euro ingezet;
- het energieonderzoek versterken;
- projecten voor een circulaire bouwsector en circulaire economie ondersteunen.

Derde domein: veerkracht door een performante zorg economie

De Vlaamse wetenschappers staan aan de wereldtop inzake zorg economie. Janssen Farmaceutica is de belangrijkste O&O-faciliteit in Vlaanderen. Ook imec legt belangrijke linken vanuit nanotechnologie naar de zorg. De minister wil een impulsprogramma opzetten voor innovatie in de zorg en gezondheid.

2.5. Relancemaatregelen in het arbeidsmarktbeleid

Naast de productieve investeringen in economie en innovatie, onderzoek en ontwikkeling moet ook gezocht worden naar een arbeidsintensief herstel van de Vlaamse economie. Er zijn uitdagingen die terugkeren maar ook nieuwe knelpunten die naar boven komen. In het Vlaamse regeerakkoord werd de ambitie uitgesproken om 120.000 extra mensen aan de slag te krijgen en om te streven naar een werkzaamheidsgraad van 80 procent. Deze ambitie blijft behouden.

Momenteel is er echter een crisissituatie op de arbeidsmarkt, met een toegenomen werkloosheid. De minister wil daarom de activeringsstrategie versnellen. Ze had hierover al overleg met de sociale partners, VDAB en het Departement WSE. Er is een sterk engagement om op drie sporen te werken:

- zorgen dat zij die aan de slag zijn, aan de slag blijven (werkbaar werk);
- inzetten op het verbeteren van de huidige arbeidsbemiddeling en competentieversterking (rol VDAB) en extra inzetten op gebruik werkplekieren;

- inzetten op verbreding: niet-beroepsactieven mee laten participeren aan de arbeidsmarkt.

Ondanks de ogenschijnlijk negatieve berichten voorspellen vele experts dat de arbeidskrapte van voor de crisis snel zal terugkeren. Het blijft dan ook nodig om elk talent te activeren. Ook in 2009 werd de ambitie uitgesproken om een werkzaamheidsgraad van 76 procent te halen in 2020. De uitbraak van de financiële crisis zorgde ervoor dat deze doelstelling tot diep in 2014 moeilijk haalbaar bleek. Maar in maart 2020 werd de 76 procent bereikt. Dat sterkt de minister in de overtuiging dat de doelstelling behouden moet blijven en ze blijft dan ook achter de uitgebreide rol van VDAB staan.

De minister vermeldt vier prioriteiten:

- Opleidings- en loopbaanoffensief. Er zullen vele miljoenen euro's worden geïnvesteerd in opleidingen voor werknemers en werkzoekenden. 2021 moet het jaar van de opleiding worden. Daarvoor moet worden samengewerkt met de scholen, de centra voor volwassenenonderwijs, de centra voor basiseducatie maar ook de opleidingscentra van VDAB, de SYNTRA-vzw's enzovoort. Naar analogie met de jaren 20 van de vorige eeuw, toen er werk gesproken over de 'roaring twenties', wil de minister nu voluit gaan voor de 'learning twenties'.
- Kwetsbare werkzoekenden en kwetsbare werknemers. De kwetsbare werknemers moeten worden ondersteund en de minister verwijst daarbij naar de mogelijkheden voor de sociale economie.
- Digitalisering. Tijdens de coronacrisis werd al 4 miljoen euro extra uitgetrokken voor online opleidingen bij VDAB. De minister wil ook andere opleidingsverstrekkers ondersteunen om maximaal te digitaliseren. De minister vindt digitale geletterdheid even belangrijk als de taal leren en wil zich inzetten voor e-inclusie.
- Werkbaar werk. Innovatie is belangrijk voor werkbaar werk maar ook telewerk moet op een duurzame manier worden verankerd.

De minister wil gaan voor een nieuw VESOC-akkoord, een akkoord met alle sociale partners, de werkgevers- en werknemersorganisaties. Het eerdere ontwerpakkoord droeg de titel 'Iedereen aan boord', de minister denkt nu aan 'Alle hens aan dek' als slagzin.

3. Actieplan (harde) brexit

De Vlaamse Regering tracht de coronacrisis te bestrijden met krachtige impulsen. Maar ook de brexit zal zware economische gevolgen hebben. Een harde brexit wordt steeds waarschijnlijker en daarom trekt de Vlaamse Regering 50 miljoen euro uit voor het actieplan voor de begeleiding en ondersteuning van ondernemingen.

4. Conclusie

De crisis betekent een ongekende shock voor het ondernemen in Vlaanderen. Kleine zelfstandigen en jonge start-ups zijn zwaar getroffen. Heel wat jobs staan op de helling. De coronacrisis mag echter niet leiden tot een blijvende ondergraving van de ondernemerscultuur en de tewerkstellingskansen. De komende weken wil de minister op zoek gaan naar de investeringen en impulsen om maximaal rendement in de relance te hebben. Het budget van 4,3 miljard euro, waarvoor nog op Europese middelen wordt gerekend, kan niet voor om het even wat worden ingezet. Aan elke relance-investering moet een return verbonden zijn.

De minister is in haar uiteenzetting niet ingegaan op eventuele overlapping met het federale regeerakkoord, hoewel ze weet dat sommigen daarover bezorgd zijn.

Ze wil de komende weken een eerste overleg hebben met de nieuwe federale minister van Werk en Economie.

II. Bespreking

1. Vragen en opmerkingen van de leden

Tussenkomst van Imade Annouri

Imade Annouri vraagt of de minister via simulaties zicht heeft op de faillissementen in de komende maanden. Op welke manier wordt dit gemonitord? De minister verwees al naar de verwachte piek van faillissementen in de horeca. Welke inspanningen worden gedaan om ondernemingen in kwetsbare sectoren te helpen zich heruit te vinden? De econoom Peter De Keyser verwees in dit verband naar 'creative destruction', bijvoorbeeld omschakelen naar een andere sector om toch nog overlevingskansen te hebben en nieuwe opportuniteiten aan te grijpen.

De minister vermeldt dat de ICT-sector het zeer goed doet tijdens de crisis. Blijkt dit ook uit de cijfers over aanwervingen en tewerkstelling in de sector?

Er zijn sectoren waarin er nu meer uren werden gepresteerd dan in dezelfde periode van vorig jaar. Over welke sectoren gaat het dan?

De minister had het over de re-integratie van langdurig zieken en het tienpuntenplan waaraan ze werkt. Wie heeft er aan het rondetafelgesprek deelgenomen en wat werd daar besproken?

Tijdens de crisis was er met de tijdelijke werkloosheid een opportuniteit om 'leren, leren, leren' aan te moedigen. Wat zijn de meest recente cijfers? Wordt er gebruikgemaakt van de mogelijkheden?

Imade Annouri vindt het belangrijk dat handelskernen via een investeringsfonds zullen worden ondersteund. In de centra van steden is het op dit moment duidelijk dat handelszaken overkop gaan en dat de leegstand toeneemt. Wat is de timing voor het investeringsfonds? Vele handelskernen lopen nu een groot risico. Er was in het verleden al een debat in het Vlaams Parlement over de baanwinkels versus de handelskernen.

Het is geweten dat de Groenfractie de doelstelling van een werkzaamheidsgraad van 80 procent steunt. Grootsteden zoals Antwerpen en Gent zijn daarvoor belangrijke partners. Wat is de stand van zaken van het overleg en de extra ondersteuning van de steden en centrumsteden?

De minister had het over start-ups die bijzonder getroffen zijn. Het is belangrijk jongeren te ondersteunen die de stap naar ondernemen zetten. *Imade Annouri* uit zijn waardering voor iedereen die in deze moeilijke omstandigheden een onderneming start.

Tussenkomst van Ilse Malfroot

Ilse Malfroot begrijpt dat er een budget wordt uitgetrokken voor de jobbonus. Werd voldoende onderzoek voor welke doelgroepen die jobbonus een effect heeft? Zijn er studies die aantonen wie effectief beter zal worden van de bonus?

De minister had het ook over de re-integratie van mensen met gezondheidsproblemen. De Vlaams Belangfractie juicht die initiatieven toe. Vele mensen zijn langdurig ziek maar zoeken toch naar een manier om terug te keren op de arbeids-

markt. Het lid ziet wel praktische problemen. Een aantal werkgevers kunnen weigerachtig staan tegenover het geven van aangepaste taken aan mensen die langdurig ziek zijn geweest, omdat ze vrezen dat ook voor de andere werknemers te moeten doen. Er moeten dus intern in het bedrijf en met de terugkerende werknemer goede afspraken worden gemaakt. De overheid en RIZIV moeten daarbij ondersteunen.

In het relanceplan 'Vlaamse veerkracht' leest Ilse Malfroot dat het de bedoeling is om zijinstroom in het onderwijs nog aantrekkelijker te maken door elders verworven anciënniteit nog beter te honoreren, dit met het oog op het wegwerken van het lerarentekort. Dat is nodig, maar bestaat niet het risico dat wordt ingeboet op de kwaliteit door te snel te gaan? Wordt er voldoende aandacht besteed aan de competenties van de zijinstromers?

Tussenkomst van Yves Buysse

Yves Buysse reageert op de cijfers die de minister gaf over de terugval in de horecasector. Horeca is een ruim begrip. Er is een groot verschil tussen een brasserie op het platteland met veel ruimte voor terrassen en een kleinere zaak in een centrum die enkel de stoep heeft om uit te breiden. Op welk niveau worden de cijfers gemonitord? Gebeurt dat op basis van de ligging of op basis van het aantal personeelsleden?

Het terugvorderen van onterecht uitgekeerde premies was volgens het lid een heikel punt. Het wierp een schaduw op de inspanningen van de Vlaamse Regering. Wat is de stand van zaken? Is het uitgebreide opsporingsteam nog aan het werk of wordt er nu enkel nog teruggevorderd?

Ook de federale overheid gaat nu fraude opsporen. Is er een vorm van samenwerking?

Naast het relanceplan van de Vlaamse Regering hebben heel wat steden maatschappelijke en economische relancemaatregelen genomen. In hoeverre worden die inspanningen van de lokale besturen gemonitord door de Vlaamse overheid? Worden suggesties gedaan om indien nodig de lokale maatregelen bij te sturen?

De minister wil verder inzetten op telewerken. Maar hoe ziet zij haar rol daarin? Het kan toch niet de bedoeling zijn dat de Vlaamse overheid informaticatools gaat uitwerken?

Tussenkomst van Maurits Vande Reyde

Maurits Vande Reyde stelt vast dat de adviezen van de relancecomités op een ideale manier verwerkt zijn in het relanceplan 'Vlaamse veerkracht' van de Vlaamse Regering. Het lid feliciteert de minister daarmee. Hij had ervoor gepleit om het Vlaams Parlement te betrekken bij de relancecomités vanuit de bezorgdheid dat de aanbevelingen geen dode letter mochten blijven. Ook de experts bevestigen dat het plan gebaseerd is op hun aanbevelingen.

De minister-president stelde in de Septemберverklaring dat er in 1 miljard euro extra wordt voorzien voor de PMV. Komt dit bedrag boven op de extra middelen die al werden uitgetrokken voor de achtergestelde leningen?

Het Welvaartsfonds wordt, naast de uitbreiding van de Winwinlening en het Vriendenaandeel, een heel belangrijk instrument. Kan de minister verduidelijken welke technische problemen er nog zijn bij de opstart van dit fonds?

Het lid vindt het een goede zaak dat het federale regeerakkoord een uitgewerkte passage bevat over het wegwerken van drempels voor mensen met een beperking. Er is onder meer sprake van een integratietegemoetkoming. Het Vlaamse arbeidsmarktbeleid kan daar verder op inspelen. Misschien is dit een eerste punt voor het overleg met de nieuwe federale minister van Werk?

Maurits Vande Reyde deelt niet de mening van Imade Annouri over de tweespalt tussen periferie en centrum als het gaat over de handelskernen. De grote uitdaging is volgens het lid om de lokale handel mee te krijgen in het onlineverhaal, het zogenaamde fygitale winkelen. De Universiteit Antwerpen doet nu samen met VVSG en UNIZO een onderzoek over de mogelijkheden om de lokale handel te stimuleren. Er werken nu al een zeventigtal gemeenten aan mee. De resultaten zouden ook voor de minister nuttig kunnen zijn. De voorbije crisis heeft ook het belang van de lokale handel aangetoond, maar het zijn vooral de grote onlinespelers die goede zaken hebben gedaan. Het zal essentieel zijn om de handelszaken de komende maanden nog te ondersteunen.

Tussenkoms van Tom Ongena

Tom Ongena sluit zich aan bij de lovende woorden van Maurits Vande Reyde over het relanceplan. Voor het lid is het belangrijk dat wordt vastgehouden aan het uitvoeren van het Vlaamse regeerakkoord, dat coronaproof is gebleken. Een van de experts stelde al dat het uitvoeren van het regeerakkoord de beste relancestrategie is. De doelstelling om een werkzaamheidsgraad van 80 procent te halen, blijft behouden en een aantal maatregelen die daartoe in het regeerakkoord werden vooropgesteld, zijn opnieuw terug te vinden in het relanceplan. Het Vlaamse regeerakkoord blijft voor het lid echter de bijbel.

Het lid heeft genoteerd dat de Vlaamse Regering de ambitie heeft om al op 1 januari 2021 van start te gaan met de jobbonus. Heeft de minister al zicht op de modaliteiten? Hoe zal de jobbonus worden uitgekeerd, aan welke doelgroepen en onder welke vorm? Vaak wordt gewezen op het risico van de promotieval. Weet de minister al hoe die zo veel mogelijk kan worden vermeden?

Wat ook past in de doelstelling om werken beter te belonen, is het toekennen van sociale voordelen op basis van inkomen en niet op basis van het statuut. Wat is daarvan de stand van zaken? Het is een belangrijk principe in het regeerakkoord, maar voor het lid is het niet duidelijk wie dit opvolgt in de Vlaamse Regering.

VDAB heeft een belangrijke taak en door de crisis is die nog omvangrijker geworden. Is al duidelijk dat VDAB extra middelen zal krijgen? Zullen die middelen een impact hebben op het personeelsbestand, na de besparingsoperatie die eerder werd ingezet?

De werkgevers zijn bezorgd over de doelgroepkorting op maat en de werkbaarheid daarvan. Kan de minister al meer duidelijkheid verschaffen over de criteria? Die zouden helder moeten zijn. Denkt de minister in de richting van een methode zoals de ICF-screening?

Activering is en blijft een belangrijke prioriteit, gelet op het feit dat de arbeidskrapte snel zal terugkeren. De gemeenschapsdienst is daarvan een onderdeel en is ook in het regeerakkoord opgenomen. Is het juridische advies daarover al klaar? Wat is de stand van zaken?

Tussenkoms van Caroline Gennez

Caroline Gennez is tevreden dat bij de Septemberverklaring een relanceplan werd gepresenteerd. De sp.a-fractie was al lang vragende partij voor een dergelijk plan,

ze ziet het als een belangrijke troef voor investeringen. Het lid is ook tevreden dat er substantiële middelen voor worden uitgetrokken.

Onder meer de econoom Gert Peersman wees op het belang van het verhogen van de productiviteit. Indien de productiviteit toeneemt, zal dit een positief effect hebben op de andere doelstellingen. Welke concrete maatregelen zijn in het plan 'Vlaamse veerkracht' opgenomen om effectief een impuls te geven aan de productiviteit? In de jaren 70 steeg de productiviteit gemiddeld met 4 procent, in 2010 was dat nog 0,5 procent. Voor de omslag naar digitalisering en verduurzaming van de economie is het belangrijk de productiviteit te verhogen. Innovatie kan daarbij een belangrijk instrument zijn. Welke maatregelen worden daarvoor precies genomen?

Met PMV heeft de Vlaamse Regering een aantal hefboomen ter beschikking. In deze relance is het volgens de fractie van het lid nodig om tot een PMV 2.0 te komen, met een nieuw samenwerkingsakkoord, na de onverkwikkelijke historie van FNG. Het is volgens het lid voor iedereen duidelijk dat er binnen PMV mogelijk iets is misgelopen. Is er al nieuws van de interne audit die de minister heeft aangekondigd? Moet de relance niet worden aangegrepen om van PMV een tool te maken die de Vlaamse Regering kan helpen bij het digitaliseren, verduurzamen en inclusiever maken van de Vlaamse economie? Daarvoor is transparantie belangrijk, niet alleen inzake het FNG-dossier maar ook voor de andere investeringsdossiers en de waarborgregelingen. Er is ook nood aan een transparant ethisch kader en duidelijke afwegingsprocedures. PMV 2.0 zou zich kunnen focussen op bedrijven die de Vlaamse economie kunnen verduurzamen en digitaliseren.

Caroline Gennez heeft al enkele keren een vraag gesteld over de Jongerengarantie. Het is belangrijk om aan jonge mensen die van de schoolbanken komen binnen de drie maanden vanuit de vernieuwde VDAB een aanbod te kunnen doen, zij het voor een opleiding, coaching, werkervaring enzovoort. De Europese Jongerengarantie kan daarvoor een voorbeeld zijn. De arbeidsmarktexperten zijn tot dezelfde conclusie gekomen.

Er is voor het zomerreces lang gediscussieerd over de dienstencheques. Er kon een gezamenlijke resolutie over de dienstencheques worden uitgewerkt (*Parl.St.* VI.Parl. 2019-20, nr. 414/3). In de cijfers die tot nu toe ter beschikking werden gesteld, is er nog geen volledige indexering van de inruilwaarde van de dienstencheques te bespeuren. Nochtans was er volgens het lid eensgezindheid over de noodzaak daarvan. Wat zijn de intenties van de minister?

Tussenkoms van Axel Ronse

Axel Ronse vindt het een goed initiatief om maandelijks van gedachten te wisselen over de stand van zaken van het relanceplan.

Het lid bezoekt elke vrijdag een West-Vlaams bedrijf en dat is heel leerrijk. Bij bijna elk bezoek hoort het lid de klacht dat er voor bepaalde functies geen Vlamingen, geen Walen of Fransen te vinden zijn. Hoe harder er moet worden gewerkt, hoe moeilijker het is om kandidaten te vinden. Vele bedrijven moeten een beroep doen op Oost-Europeanen, die overigens hetzelfde loon krijgen. Er is volgens het lid op de Vlaamse arbeidsmarkt een vadsigheid ontstaan omdat er een serieuze welvaart is opgebouwd, waardoor de vuile en repetitieve werkjes worden uitbesteed. Die tijd is voorbij. Iedereen die vandaag inactief is, moet er attent op worden gemaakt dat er vele mooie jobs zijn waarin er kansen liggen. Dat is een eerste observatie van het lid.

Een tweede vaststelling is dat er geen arbeidskrapte meer is, maar dat er nog altijd een mismatch is. Vele bedrijven zijn nog steeds op zoek naar bepaalde profielen.

De minister had het over de 'learning twenties' en daarin ziet het lid veel potentieel. Vele bedrijven zijn vragende partij voor herscholing en omscholing. De visie is dat mensen die niet beroepsactief zijn zo snel mogelijk moeten worden bereikt, heropgeleid, herschoold, gemotiveerd en verleid om zich op de arbeidsmarkt te begeven. De moeilijkheid zit in het uitvoeren van deze visie. Axel Ronse is daarom kritisch over het feit dat 120.000 tijdelijk werklozen enkel per brief kunnen worden gecontacteerd. Het is de eerste keer dat VDAB tijdelijk werklozen contacteert, dus dat zal met trial-and-error gepaard gaan. Het lid vindt het nodig daar dieper op in te gaan om de minister te kunnen ondersteunen bij haar inspanningen. Lukt het om tijdelijk werklozen te bereiken en hen te motiveren voor een opleiding of voor een tijdelijke tewerkstelling bij een andere werkgever? Wat zijn de ervaringen? Zijn er aanpassingen nodig? Bij dit punt hoort ook de re-integratie van langdurig zieken. Daar zijn mensen bij die competenties hebben waarnaar ondernemers vandaag op zoek zijn. Ook dat is pionierswerk.

Een derde observatie overstijgt de arbeidsmarktproblematiek. Vele ondernemers zijn niet langer bezig met subsidies, wel met vergunningsaanvragen voor investeringen. Aspiravi bijvoorbeeld heeft in West-Vlaanderen voor 55 miljoen euro aan investeringsdossiers die aanhangig zijn bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen. Niemand gaat een windmolen bouwen als hij niet zeker is van de vergunning. Het is dan ook goed dat de Vlaamse Regering heeft beslist om het aantal rechters te verhogen. Maar er zijn op vergunningsvlak nog andere problemen. Het is een gedeeld probleem van de commissies bevoegd voor Economie en Omgeving, maar het is een goede zaak dat de Vlaamse minister van Economie dat meeneemt in haar relanceplan.

Tussenkoms van Robrecht Bothuyne

Robrecht Bothuyne onthoudt uit de uiteenzetting van de minister dat 29 procent van de aanvragen voor een coronalening onontvankelijk zijn. Kunnen die dossiers worden opgevolgd en eventueel worden aangepast? Of kunnen de aanvragers via andere instrumenten worden geholpen?

Het lid is tevreden dat de ondernemers met een overbruggingskrediet proactief worden gecontacteerd. Vele zelfstandigen zitten in een gelijkaardige situatie als die van de tijdelijk werklozen. Hoe verloopt dit concreet en met wie wordt er samengewerkt?

In de Septemberverklaring ging het uitgebreid over de investeringen ten belope van 4,3 miljard euro. In de resolutie van 10 juni 2020 over een Vlaams sociaal-economisch relanceplan na de coronacrisis wordt gepleit voor een afwegingskader om na te gaan welke investeringen als prioritair kunnen worden beschouwd om economische groei te realiseren. Wie maakt die afweging en op welke manier zal die afweging gebeuren?

Het relanceplan maakt ook gewag van een Vlaams datanutsbedrijf. Er kunnen veel data worden samengebracht en ontsloten, wat ook voor vele bedrijven interessant kan zijn. Hoe zal dit concreet verlopen?

Robrecht Bothuyne is verder tevreden dat er extra middelen voor VDAB worden uitgetrokken. Recente RVA-cijfers wijzen op een ernstige stijging van de werkloosheid. VDAB zal de komende weken en maanden een forse instroom te verwerken krijgen. Hoe kan voldoende capaciteit worden verzekerd? Worden er externe partners ingeschakeld om op korte termijn die werkzoekenden gepaste begeleiding te geven en langdurig werkloosheid te vermijden?

Er werd al verwezen naar de vergunningsprocedures en extra rechters voor de Raad voor Vergunningsbetwistingen. Maar er komen ook schrapsessies om de

Vlaamse administratieve regelgeving te vereenvoudigen. Robrecht Bothuyne is benieuwd hoe die sessies zullen verlopen.

2. Antwoord van de minister

2.1. Economie, Wetenschap en Innovatie

Minister *Hilde Crevits* antwoordt aan Imade Annouri dat het beeld van het aantal falingen niet zuiver is omdat er bescherming is geweest, wat voor vele zaken uitstel kan betekenen. Er wordt een golf aan faillissementen verwacht in de eerste helft van 2021. De middelen voor begeleiding door Dyzo werden alvast verhoogd met de bedoeling preventief te werken. De minister wijst ook op de mogelijkheden van de kmo-groeisubsidie. Ondernemingen kunnen zichzelf heruitvinden of een nieuwe sprong maken.

Yves Buysse stelde een vraag over de monitoring van falingen binnen horecasector. De minister stelt dat er cijfers worden bijgehouden per sector, maar binnen de sector worden er geen aparte cijfers bijgehouden.

Los van het verschil tussen kleine en grote cafés ziet de minister wel een verschil tussen het landelijke gebied en de echte toeristische steden, die een grote terugval hebben gekend door het gebrek aan toeristen. Vandaar dat er in het relanceplan specifiek maatregelen zijn opgenomen voor de grote en toeristische steden.

De minister heeft niet onmiddellijk de cijfers bij de hand over de sectoren waarin meer uren werden gepresteerd. De ICT-sector blijft stabiel, terwijl de andere sectoren een daling kenden. De verwachting is dat deze sector nu nog zal groeien. Ook over de jobcreatie die hiervan het gevolg zou kunnen zijn, heeft de minister nog geen concrete cijfers.

De minister wil snel werk maken van het investeringsfonds voor de handelskernen en denkt aan een bedrag van 25 miljoen euro hiervoor. Dit bedrag is echter nog niet goedgekeurd. Er zijn in het kader van EFRO ook oproepen voor smart cities. Die twee instrumenten worden best op elkaar afgestemd.

Het kabinet van de minister is op de hoogte van het onderzoek dat de Universiteit Antwerpen doet over de mogelijkheden om de lokale handel te stimuleren. Het onderzoek loopt nog, maar de resultaten zullen zeker worden opgevolgd.

Het ondernemerschap wordt blijvend aangemoedigd. De Open Bedrijvendag 2020 zal begin oktober 2020 wel virtueel moeten plaatsvinden.

In juni en juli 2020 is het aantal starters gestegen tot boven de cijfers van 2019. Daar speelt mogelijk een buffereffect, maar toch zijn de cijfers hoopgevend. Jongeren willen nog steeds de sprong naar het ondernemerschap maken.

VLAIO is nog volop bezig met de terugvordering van onterecht uitgekeerde premies. Voor de hinderpremie zijn er bijvoorbeeld 4442 terugvorderingen uitgestuurd voor een totaal terug te vorderen bedrag van 31,8 miljoen euro. Soms gaat het om gedeeltelijke terugvorderingen. Op vraag van Yves Buysse verduidelijkt de minister nog dat de bedrijven in kwestie nog wel een beroep kunnen doen op de compensatiepremie als ze aan de voorwaarden voldoen. Die mogelijkheid werd gecreëerd omdat niet alle ondernemingen die een verkeerde premie aanvragen, te kwader trouw zijn.

Inzake sanctionering is er geen link met de federale premies. De federale overheid staat in voor haar eigen terugvorderingen. In geval van manifeste fraude kan wel een strafonderzoek worden geopend.

In antwoord op de vraag van Maurits Vande Reyde stelt de minister dat het cijfer van de extra middelen voor PMV niet nieuw is. De Vlaamse Regering gaat ervan uit dat dit voorlopig voldoende is. Indien nodig kan er eventueel worden bijgestuurd.

Met de opstart van het Welvaartsfonds zijn er niet echt grote problemen, maar wel twee hindernissen. Ten eerste is de procedure bij het FSMA zwaar, ten tweede moeten er partners zijn die mee in het fonds willen stappen. Daarover is er nog discussie. Er is veel concurrentie van andere fondsen en er moet aan de juiste voorwaarden voldaan zijn om partners te overtuigen. Mensen die gewoon zijn om te beleggen, hebben al vele mogelijkheden. De bedoeling moet zijn om de defensieve spaarders, de mensen die hun spaargeld op hun spaarrekening parkeren, te mobiliseren om de sprong naar beleggen te maken. De vraag is hoe die mensen kunnen worden overtuigd en welke garanties men kan bieden. Wie in een fonds belegt, loopt een risico, ook als is de omkadering professioneel. Wanneer het Welvaartsfonds in de markt wordt gezet, moet het een goed werkend instrument zijn.

Op vraag van *Maurits Vande Reyde* verduidelijkt de minister nog dat het niet de bedoeling is institutionele beleggers te laten participeren, maar om de particuliere beleggers te overtuigen.

Andries Gryffroy vat samen dat het de bedoeling is er een bankproduct van te maken. Maar de banken moeten zich achter het fonds kunnen scharen vooraleer ze het product aan hun klanten willen aanbieden.

Minister *Hilde Crevits* stelt verder dat er in januari 2021 een evaluatie van PMV komt om tot een nieuwe overeenkomst te komen, die zou starten in juli 2022. PMV 2.0 staat dus in de steigers. Het is voor de minister een uitgelezen tool om de Vlaamse economie fors te steunen. PMV doet zeer nuttig werk in het kader van de relance, bijvoorbeeld inzake achtergestelde leningen en de Winwinlening.

De minister wil zeker het debat aangaan over de toekomst van PMV. Over de participatie in FNG komt er een onafhankelijk verslag dat in de commissie kan worden besproken. Dit dossier kent een hele lange geschiedenis. Bovendien is PMV een durfbedrijf, wat betekent dat verlies altijd mogelijk is en dat er bij het steunen van bedrijven risico's worden genomen. De doelstellingen moeten wel scherp worden geformuleerd. De minister is bereid dit met de commissie te bekijken.

Axel Ronse stelde dat bedrijven nu niet met subsidies bezig zijn, maar de minister stelt het tegenovergestelde vast. Tijdens de coronacrisis was er een rush op de premies. Bovendien zijn de aanvragen voor O&O-steun met een kwart gestegen, ook kmo's vragen die aan om te innoveren. Dat is positief omdat innovatie kan leiden tot nieuwe arbeidsplaatsen of het behoud van tewerkstelling. De minister is het wel eens met de vaststelling van het lid dat het verkrijgen van een vergunning voor vele bedrijven een belangrijk struikelblok is. De schrapsessies komen er zeker, maar het is nog niet duidelijk hoe ze zullen worden georganiseerd. Ook de spending reviews of uitgaventoetsen komen er. Het is wel belangrijk dat die goed worden begeleid en goed getimed. Zo werd de uitgaventoets over de dienstencheques uitgevoerd voor de beslissing betreffende de indexering van de inruilwaarde.

De minister heeft ook wel geleerd dat bij eenvoudige procedures, zoals die voor het aanvragen van premies, ook misbruiken voorkomen. Controle blijft dus nodig.

Robrecht Bothuyne stelde een vraag over de achtergestelde leningen. Indien ze niet ontvankelijk zijn, is dat in een aantal gevallen omdat het om grote bedrijven gaat. Die kunnen met een waarborg worden geholpen en worden naar dat instrument toegeleid. Een andere reden is dat het aanvraagdossier niet in orde is en daar kan in sommige gevallen ook aan worden verholpen. Voor de onvolledige dossiers

wordt ingezet op een betere samenwerking met boekhouders en banken, die werden gevraagd om actief in te zetten op begeleiding van bedrijven.

Het datanutsbedrijf behoort tot de bevoegdheden van minister-president Jan Jambon. Het gaat om het ontsluiten van digitale data, zowel bij de overheid als in de privé-sector. De minister denkt dat een pps-constructie mogelijk is, maar dat moet nog worden beslist.

2.2. Werk en Sociale Economie

Enkele leden stelden vragen over de werkzaamheidsgraad. De capaciteit bij VDAB zal effectief worden versterkt, ook om de werknemers die met faillissementen worden geconfronteerd naar een nieuwe job te begeleiden. Dat kan onder meer via een opleiding verlopen. De doelstelling is de opleidingen ook tussentijds te laten plaatsvinden, zodat mensen bij een breuk in hun loopbaan zich kunnen heroriënteren naar een andere sector.

Ook in de sociale economie denken bedrijven na over hoe ze hun bedrijfsactiviteiten kunnen heroriënteren. Het kan bijvoorbeeld gaan om producten die men opnieuw in België wil produceren of een inschakeling in de circulaire economie. Er is een aanpassingspremie voor nieuwe arbeidsprocessen in de sociale-economiebedrijven.

De minister voorziet dus in extra middelen voor VDAB. De dienst heeft ook een nota ingediend om tijdelijk extra middelen te krijgen. Die middelen kunnen ook voor de VDAB-partners worden gebruikt. Indien er extra werkzoekenden bij komen, moeten die ook snel worden begeleid.

Aan de digitale rondetafel 'Van Virus naar Werk' werd deelgenomen door VDAB, RIZIV, GTB, het Vlaams Patiëntenplatform, de werkgevers en professor Lode Godderis van de KU Leuven. Meer dan vijfhonderd mensen hebben de webinar online gevolgd. Er is dus veel interesse in de re-integratie van langdurig zieken. De geïnteresseerden kunnen zich nu inschrijven voor workshops om acties voor te stellen. De minister is tevreden met de grote interesse, die aantoonde dat de bezorgdheid terecht is. Re-integratie vergt een aantal aanpassingen die op federaal niveau moeten gebeuren, maar vraagt ook inventieve arbeidsorganisatie, bijvoorbeeld iemand tijdelijk een andere job laten doen. Het is inderdaad zo dat niet alle werkgevers daar open voor staan. De minister zou echter willen starten met een vijfduizendtal proefprojecten met geïnteresseerde werkgevers om een positief voorbeeld te geven en om later naar een structurele verankering te gaan.

Maurits Vande Reyde stelde een vraag over het wegwerken van drempels voor mensen met een beperking en de integratietegemoetkoming. Federaal ligt er inderdaad een voorstel op tafel om een proefproject mogelijk te maken, dat nog werd uitgewerkt met de federale ministers Nathalie Muylle en Maggie De Block. De minister hoopt dat dit snel wordt goedgekeurd. De federale overheid kan dus wel degelijk ondersteunend werken voor de doelstellingen van de Vlaamse Regering.

De cijfers van het aantal gevolgde digitale opleidingen stijgen. Ze geven wel een vertekend beeld omdat de capaciteit van de fysieke opleidingen door de afstandsmaatregelen nog altijd beperkt is. De bedoeling is zeker het e-leren te blijven aanmoedigen. De minister wil eigenlijk dat opleidingen maximaal hybride worden, zodat ook op de werkvloer nog praktijkervaring kan worden opgedaan. Virtual reality biedt al wel mogelijkheden om de werkvloer te simuleren. Ook deze doorbraken kunnen tot een hogere productiviteit leiden.

In antwoord op de vraag van Ilse Malfroot en andere leden over de jobbonus stelt de minister dat de doelgroep strikt is afgebakend in het Vlaamse regeerakkoord.

Het gaat om werknemers met een brutoloon van maximum 1700 euro per maand. Het bedrag wordt vervolgens uitgefaseerd richting een bruto maandloon van 2500 euro bij een voltijdse prestatie. Bij het bepalen van de hoogte van het bedrag van de jobbonus wordt ook rekening gehouden met het aantal werkelijk gepresteerde uren. De minister wil hierbij wel een voorbehoud maken en verwijst naar het federale regeerakkoord. Indien de uitkeringen worden opgetrokken en de lonen wat zouden stijgen, moet er wel een complementariteit zijn met de federale maatregelen. Aangezien de middelen zijn uitgetrokken in de begroting, wil de minister er werk van maken. Ze wil snel met haar federale collega van Werk overleggen over de jobbonus.

In antwoord op de vraag over zijinstromers in het onderwijs stelt de minister dat er een balans moet worden gevonden. Zijinstromers kunnen in het secundair onderwijs onmiddellijk beginnen lesgeven en intussen een LIO-traject doorlopen. Er wordt dus gewerkt aan de educatieve vaardigheden van zijinstromers. De minister rekent ook op de directeurs om de kwaliteit te bewaken.

De minister is met de sociale partners aan het bekijken op welke manier telewerken structureel kan worden verankerd. Er is volgens de minister onder meer nood aan opleidingen om leiding te geven op afstand. Telewerken brengt een andere manier van leidinggeven mee.

Bij het uitwerken van de doelgroepkorting op maat is er wat vertraging door de budgettaire onduidelijkheid. Er is nood aan een goede financiële simulatie van wat de diverse maatregelen opbrengen. Omdat de relance nu aan de orde is, moet er nu wel worden doorgewerkt.

In antwoord op de vraag van Tom Ongena over het toekennen van sociale voordelen op basis van het inkomen in plaats van op basis van het statuut, stelt minister Hilde Crevits dat iedere vakminister dat voor zijn eigen beleidsdomein trekt. Wat de bevoegdheden van de minister betreft, is dit grotendeels gerealiseerd. Voor het Departement WSE zal de minister dit nog eens laten controleren.

Het eerste ontwerp van juridisch advies over de gemeenschapsdienst is onlangs besproken. Het geraadpleegde advocatenkantoor werkt het advies nu af.

De minister deelt uiteraard de mening van Caroline Gennez dat de productiviteit moet worden verhoogd. Dat kan door de competenties van werknemers te verhogen en door de uitrusting performanter te maken, bijvoorbeeld door digitalisering en innovatie. Dat zijn de klemtonen die de minister al heeft toegelicht. Door te werken met een cobot bijvoorbeeld kan de productiviteit toenemen en het werkbaarheid verbeteren.

Voor de Jongerengarantie loopt er een ESF-oproep Lokale partnerschappen voor jongeren voor een bedrag van 12,5 miljoen euro. Daarin wordt de leeftijd uitgebreid naar jongeren tot 30 jaar, zoals gevraagd door de Europese Commissie. De neets blijven een belangrijke doelgroep. De uitwisseling van data is daarbij essentieel.

De minister zal in een latere vergadering ingaan op de vragen over de dienstenchequesector (*Vragen om uitleg* VI.Parl. 2019-20, nr. 3338 en 3423 en *Vragen om uitleg* VI.Parl. 2020-21, nr. 78 en 93).

In antwoord op de opmerking van Axel Ronse over het tewerkstellen van buitenlandse werknemers wijst de minister op het feit dat VDAB met een concentrisch model werkt, waarbij eerst wordt gezocht naar mensen die op de Vlaamse arbeidsmarkt beschikbaar zijn. Maar in de Europese Unie geldt natuurlijk het vrij verkeer

van personen en goederen. Dat betekent dat bedrijven de vrijheid hebben om werknemers van elders aan te werven.

Het woord vadsigheid zou de minister niet in de mond nemen als het over de Vlaamse arbeidsmarkt gaat. Er loopt nu een opleidings- en loopbaanoffensief en daarbij is er ook aandacht voor kwetsbare mensen. De minister erkent wel dat er een absolute mismatch is. Om die reden pleit de minister voor intersectorale samenwerking wat opleidingen betreft.

Het heeft lang geduurd voor VDAB tijdelijk werklozen kon contacteren. Er zijn nu klachten van tijdelijk werklozen die vinden dat ze nodeloos worden gecontacteerd, maar VDAB moet natuurlijk beginnen met de tijdelijk werklozen aan te spreken om na te gaan of ze geïnteresseerd zijn.

Robrecht BOTHUYNE,
voorzitter

Rita MOORS,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

bbp	bruto binnenlands product
EFRO	Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling
ESF	Europees Sociaal Fonds
EWI	Economie, Wetenschap en Innovatie
FSMA	Financial Services and Market Authority (Autoriteit voor Financiële Diensten en Markten)
GTB	gespecialiseerde trajectbegeleiding
ICF	International Classification of Functioning, Disability and Health
imec	Interuniversitair Micro-elektronicacentrum
IPCEI	Important Project of Common European interest
kmo	kleine of middelgrote onderneming
KU Leuven	Katholieke Universiteit Leuven
LDE	lokale diensteneconomie
LIO	leraar in opleiding
neet	not in education, employment or training
OCMW	Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn
O&O	onderzoek en ontwikkeling
PMV	Participatiemaatschappij Vlaanderen
PMV/z	Participatiemaatschappij Vlaanderen voor zelfstandigen
pps	publiek-private samenwerking
RIZIV	Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering
RVA	Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening
SIFO	Sociaal Investeringsfonds
UNIZO	Unie van Zelfstandige Ondernemers
VDAB	Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding
VESOC	Vlaams Economisch Sociaal Overlegcomité
VLAIO	Agentschap Innoveren en Ondernemen
VVSG	Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten
vzw	vereniging zonder winstoogmerk
WSE	Werk en Sociale Economie